

פיטורים והתפטרות

תקציר תוכן העניינים

נושא	עמ'
הגדרת "פיטורים" ו"התפטרות"	3
סיום חוזה העבודה - מושגים מדיני החוזים והמנהל הציבורי	5
פיטורים והתפטרות כפעולות משפטיות	8
דרכי הפיטורים וההתפטרות	13
מגבלות על הזכות לפטר וחובות משניים בקשר לפיטורים	22א
הגבלת הזכות להתפטר	44א
"בטלות" פיטורים, ו"ביטול" פיטורים	44ה
הפניות (בסוף תוכן העניינים)	ג2

תוכן העניינים המלא

נושא	עמ'
הגדרת "פיטורים" ו"התפטרות"	
האבחנה בין "פיטורים" לבין "התפטרות", ויסוד ההסכמה	3
הפניה: ראה לענין זה גם בפרק 10.10 לעיל, תחת הכותרת "האבחנה המרכזית שבחוק: "פיטורים" לעומת "התפטרות" וסיום יחסי עבודה בדרכים אחרות."	
אבחנה בין מועד סיום יחסי העבודה לבין "פיטורים" ו"התפטרות"	5

סיום חוזה העבודה - מושגים מדיני החוזים והמנהל הציבורי

פקיעה מוסכמת של חוזה העבודה - להבדיל מפיטורים או התפטרות	5
"ביטול" חוזה העבודה לעומת "פיטורים" ו"התפטרות"	6
(לענין ביטול התפטרות ראה להלן, תחת הכותרת "פיטורים והתפטרות כפעולות משפטיות").	
סיכול חוזה העבודה והעדר מעשה פיטורים? - מחלה, מניעה בטחונית, העדר רשיון מקצועי ועוד	8ב
קביעת בטלות בדיעבד של מינוי במכרז אינה מעשה פיטורים?	8ב
השתחררות מחוזה רשות ומהבטחה מנהלית - הפניה	8ב

פיטורים והתפטרות כפעולות משפטיות

הזכות לסיים חד-צדדית את יחסי העבודה - והגבלתה	8ב
אבחנה בין שלילת הזכות לבין האפשרות לקבל סעד של אכיפה	10
צד אחד אינו יכול להגדיר חד-צדדית את פעולתו של האחר	10
חזרה מהתפטרות או מפיטורים	11
10.10.1	1

- חזרת ארגון עובדים מהסכמה לפיטורים - שלילתה 12א
- ביטול התפטרות שנעשתה עקב טעות או אילוץ? 12א
- העברת הזכות לפטר 12ב
- העברת הזכות להתפטר 13
- התפטרות כמעשה "אישי" ולא "קיבוצי"? - הפניות 13
- חובה לפטר? 13
- הפניות:** א. לענין זהות המעביד, הוא המפטר, ולענין הפסקת שימוש בעבודתו של המועסק באמצעות חברת כוח אדם, כפיטורים, ראה בפרק 10.1.6 לקובץ; ב. לענין פיטורים והתפטרות בקשר לפשיטת רגל או פירוק של מעביד, ראה בפרק 10.10.5.1.

דרכי הפיטורים וההתפטרות

- פיטורים והתפטרות בהודעה בכתב - הפניות לחוק ופסיקה 14
- התנאה על דרך ההתפטרות בהסכם קיבוצי 14
- מתן ביטוי חד-משמעי לכוונה לסיים את יחסי העבודה (ומאבק בין עובד שרוצה להיות מפוטר לבין מעביד שרוצה שהוא יתפטר) ..... 14(1)
- התמשכות הליך הפיטורים 14ג
- העדה אובייקטיבית על הכוונה להתפטר 14ד
- עובד שנתן "הודעת התפטרות" ביוזמת המעביד - פיטורים? 14ד
- דברי פיטורים או התפטרות ב"עידנא דריתחא" 15
- התפטרות או פיטורים בהתנהגות - מבוא 16
- "זניחת העבודה" - העובד 17
- "זניחת העבודה" - המעביד 19
- פקיעת רשיון העסקה או עיסוק (או העדר רשיון) - פיטורים או התפטרות? (אשרת העסקת עובד זר; משגיח כשרות; נהג; טייס; ורופא) 19
- העדרות מעבודה בשל "סגר" שהוטל על השטחים - פיטורים או התפטרות? ..... 20(1)
- הפחתת היקף המשרה כפיטורים? ..... 20(4)
- הוצאה חד-צדדית ל"חופשה" ללא תשלום כפיטורים? 20א
- אי-תשלום שכר במשך זמן - פיטורים? 20א
- קטטה אינה "הודעת פיטורים" 20ב
- סיום העסקה בהסכמה - פיטורים או התפטרות? 20ב
- פתיחת מ"מ בדבר פרישה לגמלאות - אינה פיטורים, הסכמה לפיטורים ..... או התפטרות 20ב

(המשך בעמוד 2א)

- התחלת עבודה במקום עבודה אחר ג20
- חילופי מעבידים כמעשה פיטורים? ד20
- חוסר נכונות לעבוד כ"התפטרות" 22
- על התפטרות של מספר עובדים בו-זמנית 22

מגבלות על הזכות לפטר וחובות משניים בקשר לפיטורים

- מבוא - תחולת המגבלות משתנה ממקרה למקרה א22
- תרופות בגין פיטורים שלא כדין - הפניה א22
- הזכות לעבוד - זכות מעין-קניינית? (הלכה שהתנוונה) א22
- פיטורים חייבים להעשות משיקולים ענייניים ולאחר בירור עובדתי - איסור על פיטורים שרירותיים (והפניה לענין לשון הרע) - להבדיל מ- employment at will (וכן איכות העבודה; מעביד קפדן; טעות עובדתית של מעביד; הוכחת הבירור העובדתי; פיטורי מנהל בשל החלפת הדירקטוריון; 'קדנציות' לעובדים זוטרים; "דלת מסתובבת" ומניעת צבירת ותק וזכויות; וכד') 23
- פיטורים בשל הגשת תביעה - סעיף 28 לחוק הגנת השכר ..... (5)24
- פיטורים בשל הגשת תלונה (גם בקשר לחוב כספי) - הפניה לפרק 10.16 ..... א24
- פיטורים בעקבות עמידת עובד על זכויותיו (הרחבת הכלל שבסעי' 28 הנ"ל) או סרוב לחתום על חוזה חדש א24
- פיטורי עובד משום שסרב לבצע מטלה בלתי חוקית ב24
- כללי פרשנות להיקף המגבלות ..... (1)ב24
- מגבלה לתקופת זמן מוגדרת - מועד כניסת הפיטורים לתוקף ג24
- הגבלת פיטורים בהוראות חקוקות - רשימת חקוקים ד24
- תקנות שעת חירום - ביטול מגבלות על פיטורים 25
- מגבלות על פיטורי עובד שחלה או הפך למוגבל - הפניות לפרקים 10.17 ו- 10.22.4 25
- הגבלה במישור הקיבוצי - תערובת של זכות אישית עם זכות קיבוצית (נורמטיבית ואובליגטורית) 26
- כללי הצדק הטבעי - תחולה על ועדות משותפות לצדדים הקיבוציים - הפניות ... ב28
- "קביעות" בעבודה מול "זמניות" ב28
- חובה (חלקית) לחפש תפקיד אחר ואף לסייע בהכשרה נוספת כחלופה לפיטורים .. ב30
- מסלולי פיטורים: אי-התאמה, חוסר משמעת, צמצומים, רה-ארגון ..... (1)ב30
- פיטורים בשל אי-התאמה - במקרה של יחסי עבודה עכורים? 31

- 32 . . . . . פיטורי משמעת - חשד גניבה ממעביד
- ב32 . . . . . מכסת פיטורי צמצום והגדרת "צמצומים"
- ג32 . . . . . חובת היוועצות בנציגות עובדים בטרם ביצוע פיטורי צמצום
- ה32 . . . . . חובה לשקול העברה לתפקיד אחר במקום פיטורי צמצום (במסגרת השימוע)
- ה32 . . . . . שימוע וזכויות אישיות בהליכי צמצום
- ז32 . . . . . חובה לתעד בכתב הליכי צמצום וחובת ניהול פרוטוקול
(פיטורי צמצום והפליה מחמת גיל : ראה בפרק 10.22 לקובץ).
- ז32 . . . . . חובה לשקול את מוגבלותו של עובד בעת פיטורי צמצום
- ח32 . . . . . מגבלות על פיטוריהם של נציגי עובדים - הפניות
דיני המנהל הציבורי וכללי הצדק הטבעי : 1. שיקולים זרים, ניגוד עניינים, שרירות,
תשתית עובדתית, חוסר סבירות קיצונית, ומידתיות ח32
- דיני המנהל הציבורי וכללי הצדק הטבעי : 2. זכויות עיון וטיעון, שימוע, ופרוטוקול . 34(3)
- סעיף 171א לפקודת העיריות (והפניה לענין פיטורי מבקר עיריה) 38
- חובה עבודה לתקופה קצובה - הפסקה מוקדמת או סירוב להאריך 39
- חובה עבודה לתקופה קצובה - בד"כ צריך שימוע בסיומו? . . . . . 40(1)
- חובה עבודה עד גיל פרישה אינו חובה ל"תקופה קצובה"? . . . . . 40(2)
- חובת תום הלב - השפלת עובד, סיבת פיטורים מוצהרת שאינה אמת וכדומה . . 40(3)
- חובת ההנמקה וזכות שימוע וטיעון - גם בפיטורים על ידי מעביד פרטי (וגם על ידי
מזמין שירות מקבלן, בקשר להפסקת הצבת עובד הקבלן):
- 1). הפניות לחובות שימוע נוספות. 40
- 2). הרחבת זכות השימוע אל עובדי המגזר הפרטי 40
- 3). הרחבת חובת השימוע אל מקבלי שירות מקבלנים (גם בשינוי הצבה) 40
- 4). שימוע במגזר הציבורי - הפניה להלכות נוספות 40
- 5). הזכות לשימוע כפויה (קוגנטית) 40
- 6). זכות השימוע משתנה לפי נסיבות הענין 40
- 7). הזימון לשימוע צריך להיות מוקדם ומנומק (ומאוסמך? - זכות העיון) 40
- 8). זכות עובד ליצוג בשימוע ואף לליווי (אך אין זכות לזמן עדים) 40
- 9). שימוע בפני בעל הסמכות לפטר? 40

- (9). אי-התייצבות לשימוע, טיעון בעל פה, בכתב או ללא צורה כלל? מענה לשאלות העובד? שמיעה ב"לב פתוח", צורך בשימוע שני, ופרוטוקול 40יא
- (10). שימוע בדיעבד (אחרי פיטורים) 40יג
- (11). חובה לנמק פיטורים (נימוק ההחלטה שלאחר השימוע) 40יג
- (12). סעדים בגין פגמים בשימוע 40יד
- פיטורים בתקופת ניסיון 41
- חובת הודעה מראש על אפשרות של פיטורים - במקרים מיוחדים 43

הגבלת הזכות להתפטר

- התפטרות כזכות יסוד - וסעי' 2)3 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) 44א
- סעדים למעביד בהתפטרות שלא כדין - דברי הסבר והפניות 44ב
- מגבלה שמקורה בחוזה עבודה לתקופה קצובה 44ב
- ביטול התפטרות שההודעה עליה חסרה פרטים? 44ג
- ביטול התפטרות לא-אמיתית ("לא אותנטית") - הפניה 44ג
- התפטרות אישית תחת צו מניעה קיבוצי 44ד
- הגבלת התפטרות בתקנות שעת חירום (צו ריתוק נגד שביתה) 44ד

"בטלות" פיטורים, ו"ביטול" פיטורים

- הפניות (בין היתר לענין תרופות וסעדים הצהרתיים וזמניים) 44ה
- פיטורים "בטלים" ופיטורים "שלא כדין" 44ה
- פיטורים בניגוד להוראות חוק 44ו
- פיטורים פסולים בשל אפליה 46
- בטלות פיטוריהם של עובדי ציבור והיקף תחולת דיני המנהל הציבורי 46
- בטלות פיטורים מכוח הוראת הסכם קיבוצי 50
- שיקול דעת ביה"ד בקביעה אם הפיטורים "בטלים" או "שלא כדין" 50

הפניות:

לענין פיטורים חלקיים, ראה בפרק 10.10 לעיל, תחת הכותרת "מעביד אחד", 'מקום עבודה אחד' או 'משורה אחת' - סעיפים 1 ו-12.

לענין התרופות בגין פיטורים "בטלים" או "מבטלים", ובגין "פיטורים שלא כדין" (וביניהן תרופת האכיפה), ולענין מחיקה על הסף של תביעה לאכיפת יחסי עבודה, ראה

לענין סעדים זמניים בתביעה לאכיפת יחסי עבודה, ראה בפרק 10.1.6.1 לעיל.

לענין המגבלות על פיטורי עובדת בהריון, ראה בפרק 10.7 לקובץ משפט העבודה.

לענין ההודעה המוקדמת על פיטורים והתפטרות, ראה בפרק 10.10.4 להלן.

לענין העלאת טענות חלופיות של "פיטורים" או "התפטרות", ראה בפרק 10.15.1 לקובץ, תחת הכותרת "טענות חלופיות בכתב טענות".

לענין האפשרות להעביר לבוררות סכסוך בדבר השאלה אם יחסי העבודה הסתיימו בפיטורים או בהתפטרות, ראה בפרק 10.2.2 לקובץ משפט העבודה, הדן בין היתר בבוררות לפי חוק הבוררות.

לענין חובת הודעה ללשכת שירות התעסוקה, על פיטורי 10 עובדים או יותר, ראה סעיף 37 לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט - 1959, בפרק 10.11 לקובץ.

(המשך בעמוד 3)